

ZAPOJENÍ SPOLEČENSKÝCH A HUMANITNÍCH VĚD DO PROGRAMU HORIZONT EVROPA

Abstrakt: Příspěvek se snaží odhadnout rozsah zapojení společenských a humanitních věd do rámcového programu Horizont Evropa. Dominantní zvolenou metodou pro dosažení tohoto cíle bylo studium pracovních programů jednotlivých klastrů II. pilíře a identifikování témat vyžadujících či doporučujících zapojení společenských a humanitních věd do výzkumných konsorcií. Touto metodou bylo zjištěno, že nejen Klastř 2, ale většina ostatních částí programu Horizont Evropa má vazbu na společenské a humanitní vědy. A právě tyto ostatní části z hlediska počtu účastí i nárokováných finančních prostředků mají pro společenskovo- a humanitní výzkum velký potenciál.

VLADIMÍR VOJTĚCH
Technologické centrum Praha
vojtech@tc.cz

Abstract: The paper aims to estimate the extent of the involvement of social sciences and humanities in the Horizon Europe Programme. The dominant method chosen to achieve this objective was to study the work programmes of the individual Pillar II clusters and identify topics requiring or recommending the involvement of social sciences and humanities in research consortia. This method identified that not only Cluster 2 but most of the other parts of the Horizon Europe Programme have a link to the social sciences and humanities. And these parts, in terms of participation as well as funding, have great potential for social sciences and humanities research.

Evropská komise v prosinci 2022 vyhlásila veřejnou konzultaci, která byla zaměřena na poskytnutí zpětné vazby k programům Horizont 2020 (H2020) a Horizont Evropa (HE) a sběr podnětů pro strategický plán programu HE pro období 2025–2027 a pro budoucí rámcové programy. V rámci této veřejné konzultace vybrané organizace (např. EUA [1], LERU [2], YERUN [3]) kladly důraz na excelenci a spolupráci ve výzkumu a jeho interdisciplinaritu spočívající ve větším zapojení společenských a humanitních věd do programu HE.

Bod 2 preambule nařízení Evropského parlamentu a Rady EU č. 2021/695 ze dne 28. dubna 2021, jímž se zavádí rámcový program pro výzkum a inovace HE, zmiňuje společenské a humanitní vědy nepřímo, kdy uvádí, že „program by měl ... podpořit a posílit zavádění a využívání inovativních a udržitelných řešení v hospodářství Unie, ..., jakož i ve společnosti, zabývat se globálními výzvami, včetně změny klimatu a cílů udržitelného rozvoje v rámci OSN, vytvářet pracovní místa, stimulovat hospodářský růst...“ V bodě 14 je pak podpora společenských a humanitních věd v rámci programu HE výslovně zmíněna, a to nejen pro prohlubování společenskovo- a humanitních poznatků jako takových, ale také pro jejich praktické využívání ve společenském a hospodářském životě. Na první pohled se může zdát, že společenské a humanitní vědy jsou v současném rámcovém programu výlučně zastoupeny ve II. pilíři **Globální výzvy a konkurenceschopnost evropského průmyslu**“ (dále jen „II. pilíř“) v klastru **Kultura, kreativita a inkluzivní společnost**. Avšak bod 14 dále uvádí, že „v rámci pilíře Globální výzvy a konkurenceschopnost evropského průmyslu by měly být společenské a humanitní vědy plně zapojeny do všech klastrů“ a „monitorování napříč programem by se mělo zaměřit na zapojování společenských a humanitních věd.“ A právě toto je záměrem předloženého příspěvku¹.

V předchozím rámcovém programu Horizont 2020 (2014–2020) byly společenské a humanitní vědy zastoupeny v pilíři **Společenské výzvy v dílčích výzvách Zdraví, demografická změna a dobré životní podmínky, Evropa v měnícím se světě – inovativní a přemýšlivé společnosti podporující začlenění a Zabezpečené společnosti – ochrana svobody a bezpečnosti Evropy a jejich občanů**.

V 7. rámcovém programu (2007–2013) pak existovalo samostatné téma **sociálně-ekonomické a humanitní vědy** řešící témata růstu, zaměstnanosti a konkurenceschopnosti ve znalostní společnosti, spojení hospodářských, sociálních a environmentálních cílů, hlavní společenské trendy a jejich důsledky, pochopení měnící se pozice Evropy ve světě a role občana v Evropské unii a využívání ukazate-

lů socioekonomické a vědecko-výzkumné výkonnosti či prognostické činnosti v hlavních vědeckých, technologických a sociálně-ekonomických otázkách.

JAK MĚŘIT ZAPOJENÍ SPOLEČENSKÝCH A HUMANITNÍCH VĚD?

Databáze Evropské komise eCORDA² uvádí vědní obor pouze u projektů z těchto priorit programu HE – Evropské rady pro výzkum, akce **Marie Skłodowska-Curie** a **Rozšiřování účasti a šíření excelence**. Projekty Evropské rady pro výzkum využívají vlastních panelů skládajících se pro období 2021–2022 z 27 vědeckých disciplín, přičemž společenské a humanitní vědy mají vlastních 7 panelů³. Akce „Marie Skłodowska-Curie“ a Rozšiřování účasti a šíření excelence mají vlastní třídění, přičemž do společenských a humanitních věd byly zařazeny kategorie SOC a ECO.

V případě II. pilíře vědní obory u projektů v databázi eCORDA uváděny nejsou. Byl proto zvažován výběr několika cest, jak potřebné údaje o zapojení společenských a humanitních věd do programu Horizont Evropa získat.

První možností bylo využít veřejně dostupného datově-vizualizačního nástroje EK Horizon Dashboard⁴, konkrétně pak datové samoobsluhy, která umožňuje uživateli vytvářet datové sestavy dle jeho potřeb. Horizon Dashboard při definování společenských a humanitních věd vychází z klasifikace **The European Science Vocabulary** (zkrác. **EuroSciVoc**), která je spravována Úřadem pro publikace EU⁵. V tomto případě třídění EuroSciVoc na tzv. první (a nejvíce obecné) úrovni pracuje se 6 základními skupinami věd a rozlišuje společenské a humanitní vědy zvlášť. V tomto případě nám nástroj Horizon Dashboard pro program Horizont Evropa k 30. listopadu 2023 pro společenské vědy vyká-

zal celkem 19 637 účastí v projektech a čistý příspěvek EU 7,8 mld. €. Pro humanitní vědy k témuž datu pak 184 účastí a čistý příspěvek EU 49,4 mil. €.

Na druhé úrovni třídění pracuje klasifikace EuroSciVoc s 37 obory, přičemž do společenských a humanitních věd řadí 9 oborů – ekonomiku a obchod, pedagogické vědy, právo, média a komunikace, politické vědy, psychologii, sociální geografii, sociologii a ostatní společenské vědy. Na této úrovni třídění jsme za celý program HE k témuž datu ve společenských a humanitních vědách získali 19 458 účastí s čistým příspěvkem EU 7,7 mld. €.

Na třetí – již dostatečně podrobně – úrovni klasifikace EuroSciVoc pracuje s 238 obory a do společenských a humanitních věd řadí 37 oborů. V tomto případě pak můžeme za program HE k 30. listopadu 2023 hovořit o 19 044 účastech a čistém příspěvku EU 7,6 mld. €.

V tomto případě jde o zhruba čtvrtinové zastoupení společenských a humanitních věd v programu HE (jak z hlediska účasti, tak z hlediska čistého příspěvku EU). Na druhé straně ale nevíme, jak správci nástroje Horizon Dashboard přiřazují vědní obory k jednotlivým projektům. Nadto z hlediska výše podílu společenských a humanitních věd na celkové účasti a financích můžeme usuzovat, že jeden projekt je, mj. vzhledem k důrazu na kooperaci a interdisciplinaritu v rámcovém programu, řazen do více vědních kategorií.

Druhou možností bylo využít tentýž nástroj Horizon Dashboard, ale pracovat s tříděním podle klíčových slov. Budeme-li uvažovat slova, která nám datová samoobsluha zařadí do kategorie společenských a humanitních věd, pak jsme k 4. prosinci 2023 za program HE získali celkem 9 406 účastí s čistým příspěvkem EU ve výši 3,2 mld. €. Tento přístup trpí stejným nedostatkem jako přístup předchozí.

Třetí možností byl výpočet základních statistik (počet účastí a výše čistého příspěvku EU) pro jednotlivá témata a následně studium pracovních programů pro období 2021–2022 a 2023–2024 pro každý klastř II. pilíře programu HE za účelem zjištění, zdali má dané téma vazbu ke společenským a humanitním vědám. Tato varianta se oproti předchozím dvěma ukázala sice jako mnohem pracnější, ale i nejtransparentnější a byla jí dána přednost. Ani tato metoda nám neumožní vyčíslit přesnou účast společenských a humanitních věd v programu HE, umožní nám však odhadnout potenciální prostředky, o něž se mohou společenské a humanitní vědy v programu HE ucházet.

STUDIUM PRACOVNÍCH PROGRAMŮ

Ve všech šesti klastrech II. pilíře programu HE byly prostudovány pracovní programy pro období 2021–2022 a 2023–2024 [4–15], přičemž v rámci studia byl kladen důraz na jednotlivá témata. Ta vždy mají unikátní kód a jsou uváděna u každého projektu v databázi EK eCORDA, přičemž projektu smí být přiřazeno pouze jedno téma. Každé téma má v pracovním dokumentu uveden rozsah, který pokrývá. A právě v popisu rozsahu jsme hledali, zdali téma zahrnuje společenské a humanitní vědy. Pracovali jsme s pracovními programy pouze pro příslušné klastry. Dokumenty společných technologických iniciativ, společných podniků a misí studovány nebyly a do vyhodnocení nevstupují. I při absenci těchto částí programu HE do hodnocení vstupují tři čtvrtiny všech účastí a asi 70 % veškerého nárokováného čistého příspěvku EU⁶.

Standardní formulace pro přiřazení tématu do společenských a humanitních věd zněly na způsob „Toto téma by mělo zahrnovat efektivní příspěvek společenských a humanitních věd,“ nebo „Toto téma požaduje efektivní příspěvek společenských a humanitních věd.“⁷ Další typy vět, které rozhodly o spojitosti tématu se společenskými a humanitními vědami, byly následující:

- akce může také zlepšit porozumění vazbám mezi sledovaným jevem a také sociálními tématy,
- sociální inovace se doporučuje, pokud je řešení na úrovni sociálně-technického zásahu a vyžaduje sociální změnu, novou sociální praxi, sociální vlastnictví nebo přijetí na trhu,
- tento projekt musí uplatňovat přístup zahrnující více aktérů a může zahrnovat sociální inovace,

- v zájmu maximalizace dopadu je třeba zvážit aktivní zapojení konečných uživatelů (tvůrců politik, podniků, občanské společnosti) do spoluvytváření modelů a validace výstupů,
- projekt by měl zohlednit sociální a behaviorální rozměr účasti konečných uživatelů,
- analyzovat sociální a ekonomické překážky a možnosti umožňující přechod k sociálně a environmentálně odpovědnému chování ve všech oblastech (např. regulační opatření, iniciativy v oblasti odpovědnosti podniků, vzdělávání) a zajistit zapojení všech aktérů (nevládních organizací, občanské společnosti atd., případně s ohledem na pohlaví a věk),
- posoudit sociální, ekonomické a environmentální otázky spojené s navrhovaným inovativním řešením, včetně externalit, dopadu na pracovní sílu, bezpečnost práce a řízení rizik v příslušném odvětví,
- návrhy musí zohledňovat socioekonomické skupiny obyvatelstva.

O přiřazení společenských a humanitních věd k tématu byly důležité i zmínky o analýzách výnosů a nákladů, sběru ekonomických dat, shromažďování a distribuci poznatků mezi aktéry, sdílení příkladů dobré praxe, provádění rozsáhlých sociálních šetření, navrhování modelů financování, identifikování sociálních a ekonomických faktorů a sociálních a ekonomických hybných sil, podpora tvorby obchodních plánů apod.

VÝSLEDKY

Databáze eCORDA k 26. říjnu 2023 evidovala výsledky celkem pro 935 relevantních témat z klastřů II. pilíře programu HE (témata zaměřená na pořádání konferencí či podporu práce národních kontaktních bodů nebyla zahrnována). U 448 (tj. téměř u poloviny) z nich byla identifikována vazba na společenské a humanitní vědy. Považujeme-li klastř 2 Kultura, kreativita a inkluzivní společnost s 82 hodnocenými tématy za stoprocentně společenskovo- a humanitně orientovaný⁸, pak vedle něj nejvíce témat s vazbami na společenské a humanitní vědy vykazal klastř 6 Potraviny, bioekonomika, přírodní zdroje, zemědělství a životní prostředí (173 z celkových 235, tj. téměř tři čtvrtiny). Zhruba třetinový podíl společenskovo- a humanitních témat byl u klastřů 3 Civilní bezpečnost pro společnost (22 z 59) a 5 Klima, energetika a doprava (82 z 223). U klastřů 1 Zdraví a 4 Digitalizace, průmysl a vesmír lze identifikovat zhruba čtvrtinu témat se společenskovo- a humanitním obsahem (viz **tabulku 1**).

TABULKA 1: ZASTOUPENÍ SPOLÉČENSKÝCH A HUMANITNÍCH VĚD V TÉMATECH KLASTŘŮ II. PILÍŘE PROGRAMU HORIZONT EVROPA K 26. ŘÍJNU 2023

Klastř v rámci II. pilíře	Počet relevantních témat evidovaných v eCORDA	
	celkem	vazba na společenské a humanitní vědy
Zdraví	83	22
Kultura, kreativita a inkluzivní společnost	82	82
Civilní bezpečnost pro společnost	59	22
Digitalizace, průmysl a vesmír	253	67
Klima, energetika a doprava	223	82
Potraviny, bioekonomika, přírodní zdroje, zemědělství a ŽP	235	173
II. pilíř celkem	935	448

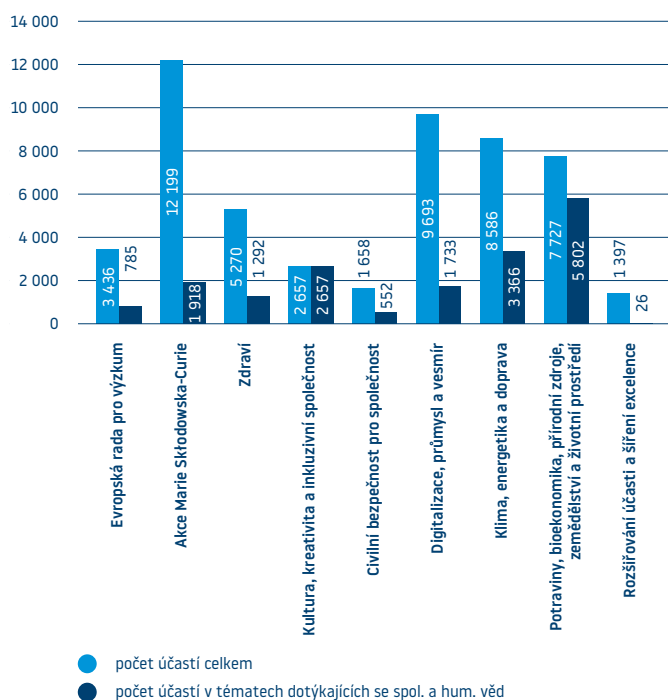
Poznámka: Započtena pouze témata uvedená v pracovních programech k příslušným klastřům. Nejsou započteny společné podniky, společné technologické iniciativy a mise.
Zdroj: Pracovní programy příslušných klastřů [4–15], Evropská komise – eCORDA – 26. října 2023

Shrnutí prvního výsledku: Polovina témat ve II. pilíři má přesah do společenských a humanitních věd. V souhrnu je těchto témat mnohem více v ostatních klastrech než ve společenskovědně a humanitně orientovaném klastru 2.

Budeme-li pracovat s počtem účastí, musíme si nejprve uvědomit, že nejde o počet účastí společenskovědních a humanitních oborů, ale o počet účastí v tématech majících vazbu ke společenským a humanitním vědám. Vzhledem k metodice tohoto příspěvku není možné přímo rozlišit obor účastníků se organizací. Při interpretaci údajů proto můžeme hovořit o potenciálním, možném či odhadovaném počtu účastí, jichž mohly společenské a humanitní vědy v jednotlivých prioritách a klastrech programu HE dosáhnout.

Ryze společenskovědní a humanitní klastř 2 Kultura, kreativita a inkluze evidoval k 26. říjnu 2023 evidoval 2,7 tisíce účastí. Klastř 6 Potraviny, bioekonomika, přírodní zdroje, zemědělství a životní prostředí evidoval ve společenskovědních a humanitních tématech dvojnásobný počet účastí (5,8 tis.), neboť tři čtvrtiny jeho témat dříve požadovaly účast společenských a humanitních věd nebo se jich jiným způsobem (popsaným v předchozí kapitole) dotýkaly. Podobně na tom je i klastř 5 Klima, energetika a doprava s 3,4 tis. účastmi ve společenskovědních a humanitních tématech. Přes tisíc účastí ve společenskovědních a humanitních tématech mají i klastř 4 Digitalizace, průmysl a vesmír a 1 Zdraví. Téměř dva tisíce účastí z řad společenských a humanitních věd eviduje i akce Marie Curie-Skłodowska (graf 1).

GRAF 1: ZASTOUPENÍ TÉMAT S VAZBOU NA SOLEČENSKÉ A HUMANITNÍ VĚDY NA ÚČASTI V JEDNOTLIVÝCH PRIORITÁCH A KLASTRECH PROGRAMU HE K 26. ŘÍJNU 2023

Poznámka: Započtena pouze témata uvedená v pracovních programech k příslušným klastřům. Nejsou započteny společné podniky, společné technologické iniciativy a mise.
Zdroj: Pracovní programy příslušných klastřů [4-15], Evropská komise – eCORDA – 26. října 2023

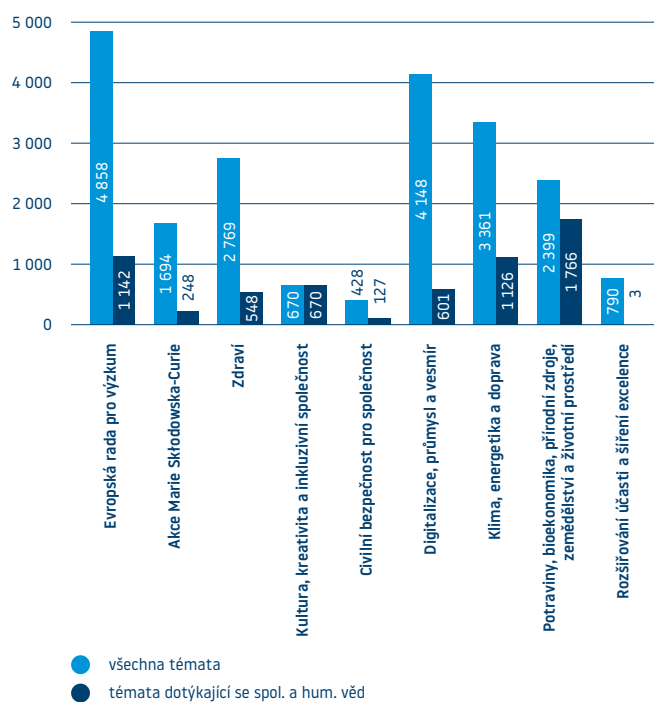
Shrnutí druhého výsledku: Třetina účastí ve sledované části programu HE připadala na témata s vazbou na společenské a humanitní vědy. V souhrnu je účast ve společenskovědních a humanitních téma-

tech mnohem vyšší v ostatních klastrech než v klastru 2. Mnohem větší potenciál než klastř 2 mají pro společenské a humanitní vědy zejména klastř 5 a 6.

Vyjdříme-li účast v tématech majících vazbu ke společenským a humanitním vědám poměrově, neliší se výrazně od tabulky 1. V souhrnu pak můžeme říci, že tato témata se podílela zhruba třetinou na celkovém počtu účastí v hodnocené části programu HE.

I v případě hodnocení finančního ukazatele platí, že nejde o prostředky nárokované společenskými a humanitními vědami, nýbrž o částku nárokovanou účastníky témat, která mají vazbu na společenské a humanitní vědy. V zásadě platí závěr z hodnocení prostých účastí. V klastrech 5 Klima, energetika a doprava a 6 Potraviny, bioekonomika, přírodní zdroje, zemědělství a životní prostředí účastníci témat s vazbou na společenské a humanitní vědy nárokuje výrazně vyšší čisté příspěvky EU než účastníci klastru 2 Kultura, kreativita a inkluze společnosti (graf 2). Podobné částky jako účastníci klastru 2 nárokuje i účastníci témat se společensko- a humanitně-vědní vazbou v klastrech 4 Digitalizace, průmysl a vesmír a 1 Zdraví. Rovněž v grantech Evropské rady pro výzkum je finanční příspěvek EU v oblasti společenských a humanitních věd téměř dvojnásobný v porovnání s klastrem 2⁹.

GRAF 2: ZASTOUPENÍ TÉMAT S VAZBOU NA SOLEČENSKÉ A HUMANITNÍ VĚDY NA ČISTÉM FINANČNÍM PŘÍSPĚVKU EU (V MIL. €) V JEDNOTLIVÝCH PRIORITÁCH A KLASTRECH PROGRAMU HE K 26. ŘÍJNU 2023

Poznámka: Započtena pouze témata uvedená v pracovních programech k příslušným klastřům. Nejsou započteny společné podniky, společné technologické iniciativy a mise.
Zdroj: Pracovní programy příslušných klastřů [4-15], Evropská komise – eCORDA – 26. října 2023

Shrnutí třetího výsledku: 30 % čistého finančního příspěvku EU ve sledované části programu HE připadalo na témata související se společenskými a humanitními vědami. Většina hodnocených priorit a klastřů programu HE, které mají vazbu na společenské a humanitní vědy, má stejný nebo dokonce vyšší finanční příspěvek EU než společenskovědní a humanitní klastř 2.

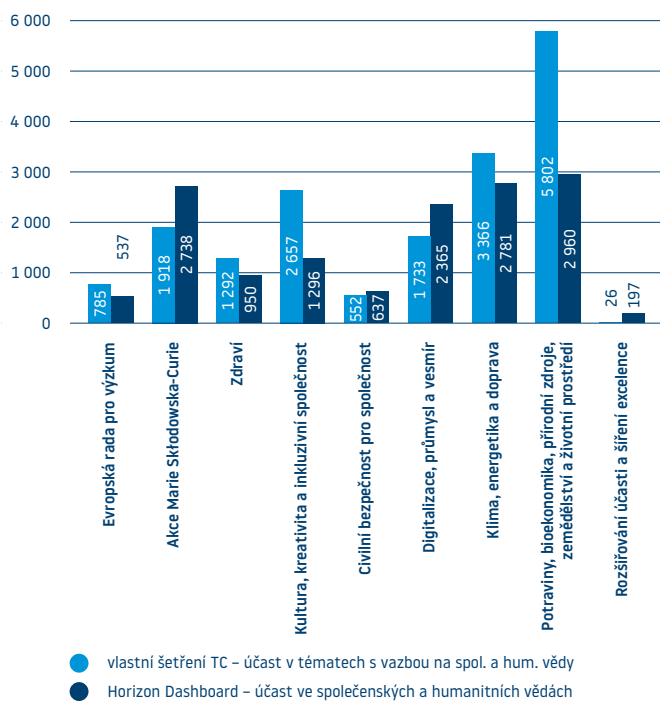
KONFRONTACE ZÍSKANÝCH VÝSLEDKŮ S NÁSTROJEM HORIZON DASHBOARD

Poslední kapitola je určena pro porovnání výsledků o účasti ve společenských a humanitních tématech získaných studiem pracovních programů s hodnotami publikovanými v nástroji EK Horizon Dashboard. V případě nástroje Horizon Dashboard do porovnání vstupují hodnoty platné pro třetí úroveň oborové klasifikace EuroSciVoc.

Počet účastí ve společenských a humanitních tématech v programu HE identifikovaných studiem pracovních programů dosáhl podle databáze eCORDA k 26. říjnu 2023 celkem 18,1 tisíc. Nástroj Horizon Dashboard pro stejné priority a klastry se stejným rozsahem (tj. také bez společných podniků, společných technologických iniciativ a misí) k 30. listopadu 2023 uváděl 14,5 tis. účastí ve společenských a humanitních vědách.

Souhrnný čistý příspěvek EU tématům, u nichž byla na základě studia pracovních programů identifikována vazba na společenské a humanitní vědy, byl podle databáze eCORDA k 26. říjnu 2023 6,2 mld. €. V nástroji Horizon Dashboard ve stejných prioritách a klastrech programu HE pro společenské a humanitní vědy vychází hodnota o jednu miliardu € nižší (tj. 5,2 mld. €).

GRAF 3: POROVNÁNÍ VÝSLEDKŮ ZÍSKANÝCH VLASTNÍM ŠETŘENÍM S ÚDAJI NÁSTROJE HORIZON DASHBOARD – POČET ÚČASTÍ

Poznámka: V případě vlastního šetření TC Praha započtena pouze témata uvedená v pracovních programech k příslušným klastrům. V rámci vlastního šetření i nástroje EK Horizon Dashboard nejsou započteny společné podniky, společné technologické iniciativy a mise.

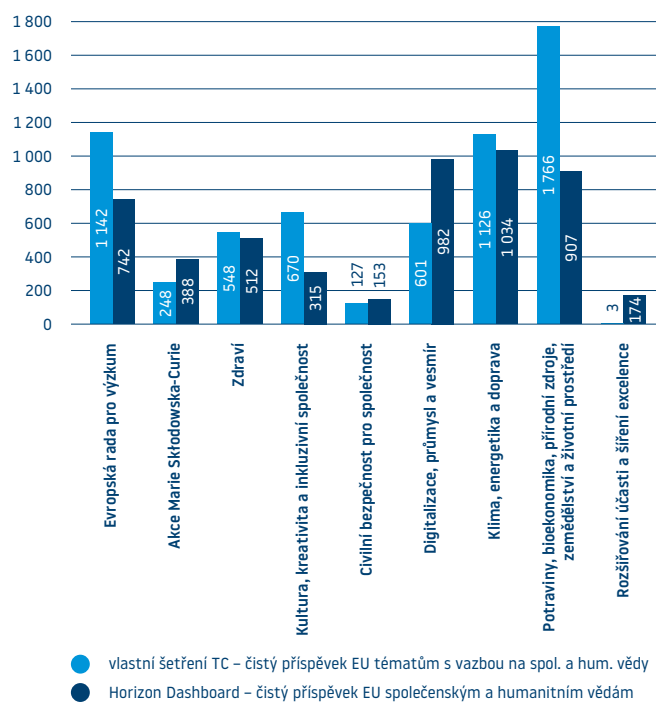
Zdroj: Pracovní programy příslušných klastrů [4-15], EK – eCORDA (26. října 2023) a Horizon Dashboard (30. listopadu 2023)

I v prioritách programu Horizont Evropa, kde s relativně nízkou mírou chybějících údajů databáze eCORDA uvádí u jednotlivých projektů vědní obor (Evropská rada pro výzkum, akce „Marie Curie-Skłodowska“)¹⁰, můžeme identifikovat rozdíl mezi hodnotami získanými z databáze eCORDA a z nástroje Horizon Dashboard (grafy 3 a 4).

V případě II. pilíře se výrazně odlišujeme v klastrech 4 Digitalizace, průmysl a vesmír a 6 Potraviny, bioekonomika, přírodní zdroje, zemědělství a životní prostředí. Přitom ve 4. klastru jsme studiem pracovních programů odhadli nižší hodnoty účasti a finančních prostředků

a naopak v 6. klastru jsme odhadli hodnoty výrazně vyšší. Naopak podobných hodnot jsme dosáhli v klastrech 1 Zdraví, 3 Civilní bezpečnost pro společnost a v čistém příspěvku EU i v klastru 5 Klíma, energetika a doprava. Ačkoli pracovní programy klastru 2 Kultura, kreativita a inkluzivní společnost v úvodu proklamují, že jeho témata požadují příspěvek společenských a humanitních věd⁸, nástroj Horizon Dashboard i v tomto klastru vědní obory nám neznámým způsobem rozlišuje a vykazuje poloviční hodnoty účasti a čistého finančního příspěvku EU (grafy 3 a 4).

GRAF 4: POROVNÁNÍ VÝSLEDKŮ ZÍSKANÝCH VLASTNÍM ŠETŘENÍM S ÚDAJI NÁSTROJE HORIZON DASHBOARD – ČISTÝ FINANČNÍ PŘÍSPĚVEK EU (V MIL. €)

Poznámka: V případě vlastního šetření TC Praha započtena pouze témata uvedená v pracovních programech k příslušným klastrům. V rámci vlastního šetření i nástroje EK Horizon Dashboard nejsou započteny společné podniky, společné technologické iniciativy a mise.

Zdroj: Pracovní programy příslušných klastrů [4-15], EK – eCORDA (26. října 2023) a Horizon Dashboard (30. listopadu 2023)

Navzdory uváděným rozdílům hodnot získaných oběma přístupy však v souhrnu platí, že klaster 2 Kultura, kreativita a inkluzivní společnost je jen jednou z mnoha částí programu HE, jíž se mohou společenskovědně a humanitně orientované výzkumné týmy účastnit. Ostatní klastry a priority programu HE mají pro společenské a humanitní vědy velký potenciál a výzkumné týmy v nich mohou získat vyšší finanční prostředky než v samotném klastru 2.

ZÁVĚR

Předložený příspěvek potvrzuje preambuli nařízení Evropského parlamentu a Rady EU, jímž byl přijat program HE, o oborovém přesahu jednotlivých částí rámcového programu. Společenskovědní a humanitní témata tak lze nalézt v každém klastru II. pilíře programu HE.

Polovina témat ve II. pilíři má přesah do společenských a humanitních věd a v souhrnu je těchto témat více v ostatních klastrech než v samotném klastru 2, který je exkluzivně orientován na společenské a humanitní vědy. V zásadě to samé platí i v případě účastí a čistého

příspěvků EU účastníkům. Většina priorit a klastrů programu HE, které mají vazbu na společenské a humanitní vědy, vykazala stejný nebo vyšší počet účastí a čistý příspěvek EU než klastr 2. Ostatní klustery a priority programu HE tak mají pro společenské a humanitní vědy velký potenciál a společensko- a humanitně-vědní výzkumné týmy se mohou ucházet o účast i v nich. Nadto projektové návrhy podané do většiny klastrů II. pilíře mají ve srovnání s klastrem 2 vyšší úspěšnost přijetí k financování¹¹.

POZNÁMKY

- ¹ V době přípravy tohoto příspěvku nebyla data Eurostatu o počtu výzkumných pracovníků a výdajů na výzkum a vývoj ve společenských a humanitních vědách za celou EU dostupná. V tuzemském kontextu ČSÚ pro rok 2022 ve společenských a humanitních vědách evidoval 4,8 tis. úvazků výzkumných pracovníků a 7,8 mld. Kč výdajů na výzkum a vývoj. To je 9,7 % všech úvazků výzkumných pracovníků v ČR a 5,9 % veškerých výdajů na výzkum a vývoj v ČR.
- ² eCORDA je neveřejná databáze (celým názvem External – Common Research Data Warehouse) spravovaná Generálním ředitelstvím pro výzkum a inovace Evropské komise (DG RTD). Tato databáze ve formátu CSV (od února 2021) je poskytována vybraným skupinám odborníků (zaměstnancům EK, členům programových výborů a pověřeným národně nominovaným uživatelům eCORDA) zpravidla 3x ročně v souhrnných hlavních vydáních a jednou měsíčně v dílčích vydáních. Zveřejňování údajů z této databáze podléhá platným Pravidlům důvěrnosti údajů rámcového programu uložených v eCORDA a eCorda. Databáze eCorda pro HE existuje ve dvou formách – (i) databáze grantových smluv a účastníků a (ii) databáze návrhů projektů a žadatelů. Tyto dvě formy databáze jsou na sobě nezávislé a údaje v databázi návrhů projektů a žadatelů nejsou zpětně upravovány podle skutečnosti, což může být důvodem určité nesrovnalosti údajů v obou databázích. Podkladem pro tento příspěvek byly obě tyto databáze, které EK zpřístupnila dne 26. října 2023.
- ³ V souboru vědeckých panelů Evropské rady pro výzkum pro období 2021–2022 mají společenské a humanitní vědy vlastní skupinu zahrnující tyto panely: SH1 – Individuals, Markets & Organizations; SH2 – Institutions, Governance and Legal Systems; SH3 – The Social World and Its Diversity; SH4 – The Human Mind and Its Complexity; SH5 – Cultures & Cultural Production; SH6 – The Study of the Human Past; SH7 – Human Mobility, Environment and Space.
- ⁴ Horizon Dashboard je dostupný na <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/horizon-dashboard>. Podkladem pro tento příspěvek byla data publikovaná na tomto nástroji 30. listopadu 2023 a 4. prosince 2023.
- ⁵ Podrobnější informace ke klasifikaci EuroSciVoc podává [16].
- ⁶ K 26. říjnu 2023 databáze eCORDA za celý program HE evidovala 69,6 tis. účastí s nárokovaným čistým příspěvkem EU 29,6 mld. €.
- ⁷ Charakteristická anglická formulace zněla „This topic should involve the effective contribution of SSH disciplines,“ nebo „This topic requires the effective contribution of SSH disciplines.“
- ⁸ Pracovní programy pro klastr 2 Kultura, kreativita a inkluzivní společnost [6, s. 9; 7, s. 11] uvádějí následující: „Témata v tomto klastru vyžadují účinný příspěvek společenských a humanitních věd a zapojení společenskovědních a humanitních odborníků, institucí a také zapojení příslušných odborných znalostí společenských a humanitních věd, aby bylo možné dosáhnout smysluplných a významných účinků zvyšujících společenský dopad souvisejících výzkumných činností.“
- ⁹ Pro další porovnání program EU Kreativní Evropa – podprogram Kultura ve výzvách z let 2021, 2022 a 2023 k 9. lednu 2024 evidoval 622 projektů s celkovým příspěvkem EU 289 mil. €. (Dostupné z: <https://culture.ec.europa.eu/creative-europe/projects/projects-lists>)

- ¹⁰ V případě projektů Evropské rady pro výzkum nebyl v databázi eCORDA k 26. říjnu 2023 údaj o vědním panelu přiřazen 22 % účastí, u akcí Marie Skłodowska-Curie údaj o vědním oboru chyběl 15 % účastí. V prioritě Rozšiřování účasti a šíření excelence informace o vědním oboru v databázi eCORDA chybí u 89 % účastí.
- ¹¹ Úspěšnost přijetí k financování způsobilých projektových návrhů podaných koordinátory do klastru 2 k 26. říjnu 2023 na základě údajů v databázi eCORDA za celý program HE dosahovala 15 %. Pro porovnání v klastru 1 Zdraví dosahovala 16 %, klastru 3 Civilní bezpečnost pro společnost 14 %, klastru 4 Digitalizace, průmysl a vesmír 20 %, klastru 5 Klima, energetika a doprava 23 % a klastru 6 Potraviný, bioekonomika, přírodní zdroje, zemědělství a životní prostředí 24 %.

POUŽITÉ ZDROJE

- [1] EUA Input to the Public Consultation on the Past, Present and Future of the European Research & Innovation Framework Programmes 2014–2027. European University Association, 27. února 2023. Dostupné z: <https://eua.eu/downloads/news/eua%20input%20to%20framework%20programme%20public%20consultation%20feb%202023.pdf>
- [2] LERU Key Messages to the Current and Future R&I Framework Programmes. League of European Research Universities, únor 2023. Dostupné z: <https://www.leru.org/publications/leru-key-messages-for-the-current-and-future-european-r-i-framework-programmes>
- [3] YERUN Position Paper on the Public Consultation on Horizon 2020, Horizon Europe and Its Strategic Planning. Key Aspects to Look at for a Thriving Future of Horizon Europe. Young European Research Universities, únor 2023. Dostupné z: <https://yerun.eu/2023/02/yerun-position-paper-on-the-public-consultation-on-horizon-2020-horizon-europe-and-its-strategic-planning/>
- [4] Horizon Europe. Work Programme 2021–2022. 4. Health. Evropská komise, 10. května 2022. Dostupné z: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/cluster-1-health_en
- [5] Horizon Europe. Work Programme 2023–2024. 4. Health. Evropská komise, 31. března 2023. Dostupné z: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/cluster-1-health_en
- [6] Horizon Europe. Work Programme 2021–2022. 5. Culture, creativity and inclusive society. Evropská komise, 10. května 2022. Dostupné z: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/cluster-2-culture-creativity-and-inclusive-society_en
- [7] Horizon Europe. Work Programme 2023–2024. 5. Culture, Creativity and Inclusive Society. Evropská komise, 6. prosince 2022. Dostupné z: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/cluster-2-culture-creativity-and-inclusive-society_en/
- [8] Horizon Europe. Work Programme 2021–2023. 6. Civil Security for Society. Evropská komise, 10. května 2022. Dostupné z: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/cluster-3-civil-security-society_en
- [9] Horizon Europe. Work Programme 2023–2024. 6. Civil Security for Society. Evropská komise, 31. března 2023. Dostupné z: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/cluster-3-civil-security-society_en

- [10] Horizon Europe. Work Programme 2021–2023. 7. Digital, Industry and Space. Evropská komise, 10. května 2022. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/horizon/wp-call/2021-2022/wp-7-digital-industry-and-space_horizon-2021-2022_en.pdf
- [11] Horizon Europe. Work Programme 2023–2024. 7. Digital, Industry and Space. Evropská komise, 31. března 2023. Dostupné z: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/cluster-4-digital-industry-and-space_en
- [12] Horizon Europe. Work Programme 2021–2022. 8. Climate, Energy and Mobility. Evropská komise, 10. května 2022. Dostupné z: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/cluster-5-climate-energy-and-mobility_en
- [13] Horizon Europe. Work Programme 2023–2024. 8. Climate, Energy and Mobility. Evropská komise, 31. března 2023. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/horizon/wp-call/2023-2024/wp-8-climate-energy-and-mobility_horizon-2023-2024_en.pdf
- [14] Horizon Europe. Work Programme 2021–2022. 9. Food, Bioeconomy, Natural Resources, Agriculture and Environment. Evropská komise, 10. května 2022. Dostupné z: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/cluster-6-food-bioeconomy-natural-resources-agriculture-and-environment_en
- [15] Horizon Europe. Work Programme 2023–2024. 9. Food, Bioeconomy, Natural Resources, Agriculture and Environment. Evropská komise, 31. března 2023. Dostupné z: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/cluster-6-food-bioeconomy-natural-resources-agriculture-and-environment_en
- [16] Frank, D. (2021): EuroSciVoc (European Science Vocabulary) – Evropský vědecký slovník. ECHO, č. 1/2021, s. 16–18.